

Plunkett
Foundation

Menter Tŷ'n Llan Cyfyngedig

Rheolau'r Gymdeithas

Mawrth 2021

Rheolau a noddir gan Sefydliad Plunkett

Tabl Cynnwys

Cymal	Cynnwys
1	CYFLWYNO'R GYMDEITHAS A'R RHEOLAU
2	LLYWODRAETHU
3	AELODAU
4	CYFARFODYDD YR AELODAU
5	PWYLLGOR RHEOLI
6	ADRODD
7	NEWID
8	CYFALAF CYFRANDDALIADAU
9	GWEINYDDOL
10	DARPARIAETHAU CYCHWYN BUSNES
11	DARPARIAETHAU PONTIO
12	LLOFNODION
	ATODIAD

1 CYFLWYNO'R GYMDEITHAS A'R RHEOLAU

Enw

- 1.1 **Menter Tŷ'n Llan Cyfyngedig** yw enw'r gymdeithas ac yn y rheolau hyn fe'i gelwir yn "y Gymdeithas".

Cofrestru

- 1.2 Mae'r Gymdeithas wedi'i chofrestru o dan y gyfraith fel cymdeithas budd cymunedol gyda'r **Awdurdod Ymddygiad Ariannol**. Y swyddfa gofrestredig yw 7 Bryn Llan, Llandwrog, Caernarfon LL54 5TA.

Pam fod y Gymdeithas yn bodoli

- 1.3 Mae'r Gymdeithas yn bodoli er mwyn cynnal busnes er budd y gymuned. Dyma Ddiben y Gymdeithas.

Ymrwymadau

- 1.4 Mae'r Gymdeithas wedi ymrwymo i wneud y canlynol:
- 1.4.1 masnachu er budd y gymuned, ac nid er budd preifat unrhyw un;
 - 1.4.2 cadw elw a defnyddio elw i hyrwyddo Diben y Gymdeithas.

Dogfennau llywodraethu

- 1.5 Mae'r Rheolau hyn yn amlinellu sut y caiff y Gymdeithas ei pherchnogi, ei threfnu a'i llywodraethu.
- 1.6 Yn ychwanegol at y Rheolau, gall y Pwyllgor Rheoli wneud darpariaethau eraill sy'n ymwneud â sut mae'r Gymdeithas yn gweithredu, megis cod ymddygiad ar gyfer y Pwyllgor Rheoli. Ni ddylai darpariaethau o'r fath fod yn anghyson â'r Rheolau.
- 1.7 Yn y Rheolau
- 1.7.1 mae geiriau sy'n dechrau gyda phrif lythyren (megis Rheolau) yn cyfeirio at rywbeth penodol, ac mae'r Atodiad ar ddiwedd y Rheolau yn nodi'r rheol sy'n gwneud hyn yn amlwg; ac
 - 1.7.2 mae i eiriau sydd wedi eu hamlygu mewn llythrennau italig (megis **partner**) ystyr arbennig ac mae'r Atodiad yn rhestru'r holl eiriau hyn ac yn egluro'r hyn y maent yn ei olygu.

2 LLYWODRAETHU

Trosolwg

2.1 Mae gan y Gymdeithas: Aelodau, Pwyllgor Rheoli, ac Ysgrifennydd.

Aelodau

2.2 Trwy aelodaeth y mae'r Gymdeithas yn eiddo i'r gymuned. Mae aelodaeth yn rhoi mynediad i'r Aelodau at wybodaeth, yn rhoi llais iddynt yn y Gymdeithas, a'r cyfle i gael eu hethol i rôl gynrychioliadol o ran ei llywodraethu.

Gwybodaeth

2.3 Mae gan Aelodau hawl i gael gwybodaeth, am y Gymdeithas, a'i busnes fel y darperir ar ei gyfer yn y rheolau. Gellir anfon neu gyflenwi gwybodaeth drwy ddulliau electronig i'r aelodau hynny sy'n rhoi caniatâd ymlaen llaw i'r Gymdeithas i dderbyn gwybodaeth fel hyn.

Llais

2.4 Mae gan Aelodau lais ym materion y Gymdeithas fel y darperir yn y Rheolau, drwy gael

2.4.1 mynychu, siarad a chyflwyno cynigion i'w hystyried yng Nghyfarfodydd yr Aelodau;

2.4.2 pleidleisio yng Nghyfarfodydd yr Aelodau;

2.4.3 ethol cynrychiolwyr i'r Pwyllgor Rheoli yng Nghyfarfodydd yr Aelodau.

Cynrychiolaeth

2.5 Yn amodol ar feini prawf cymhwyster, gall Aelodau sefyll etholiad i fod yn aelod o'r Pwyllgor Rheoli.

Pwyllgor Rheoli

2.6 Yn amodol ar y Rheolau, mae'r Pwyllgor Rheoli yn rheoli materion y Gymdeithas a gall arfer ei holl bwerau.

2.7 Mae pob aelod o'r Pwyllgor Rheoli, gyda'i gilydd, yn gyfrifol am bopeth a wneir gan neu yn enw'r Gymdeithas, ond ar y sail honno gall wneud y pethau canlynol

2.7.1 dirprwyo unrhyw un o'r bwerau a roddir iddo o dan y rheolau hyn, i unrhyw berson neu bwyllgor sy'n cynnwys aelodau o'r Gymdeithas, gyda'r fath delerau ac amodau sy'n addas yn eu barn hwy;

2.7.2 dirprwyo i unrhyw weithiwr gyfrifoldeb am reolaeth feunyddiol rhywfaint neu'r cyfan o fusnes y Gymdeithas;

2.7.3 awdurdodi aelodau'r Pwyllgor Rheoli i ymdrin â materion penodol;

2.7.4 gwneud defnydd o'r gwasanaethau y gall gwirfoddolwyr eu cynnig.

2.8 Caiff y Pwyllgor Rheoli drefnu i'r gwaith o reoli busnes y Gymdeithas gael ei reoli gan drydydd parti, os caiff hynny ei gymeradwyo trwy benderfyniad yr Aelodau yn un o Gyfarfodydd yr Aelodau.

Ysgrifennydd

- 2.9 Yr Ysgrifennydd yw ysgrifennydd y Gymdeithas, a bydd yn gweithredu fel ysgrifennydd i'r Pwyllgor Rheoli.

3 AELODAU

- 3.1 Bydd y Gymdeithas yn annog pobl i ddod yn Aelodau, ac i'r perwyl hwnnw, bydd y Pwyllgor Rheoli yn gwneud y pethau canlynol
 - 3.1.1 cynnal Strategaeth Aelodaeth at y diben hwnnw;
 - 3.1.2 adrodd i'r Aelodau yng Nghyfarfod Blynyddol yr Aelodau ar gyflwr aelodaeth y Gymdeithas ac ar y Strategaeth Aelodaeth.
- 3.2 Aelodau'r Gymdeithas yw'r rhai y mae eu henwau wedi'u rhestru yn ei Chofrestr Aelodau.
- 3.3 Mae aelodaeth yn agored i unrhyw berson (boed yn unigolyn, yn gorff corfforaethol neu'n enwebai ar ran sefydliad anghorfforedig) sy'n cwblhau cais am aelodaeth yn y ffurf sy'n ofynnol gan y Pwyllgor Rheoli a:
 - 3.3.1 dros 16 mlwydd oed;
 - 3.3.2 yn cefnogi Diben y Gymdeithas;
 - 3.3.3 yn talu am y nifer lleiaf o gyfranddaliadau sy'n ofynnol yn ôl y Rheolau;
 - 3.3.4 yn cytuno i dalu tanysgrifiad blynyddol (os oes un); ac
 - 3.3.5 y mae ei gais yn cael ei dderbyn gan y Pwyllgor Rheoli.
- 3.4 Gall y Pwyllgor Rheoli wrthod unrhyw gais am aelodaeth yn llwyr yn ôl ei ddisgresiwn.
- 3.5 Bydd Aelod sy'n gorff corfforaethol yn penodi cynrychiolydd i fynychu Cyfarfodydd yr Aelodau ar ei ran, ac fel arall i gymryd rhan ym materion y Gymdeithas. Bydd penodiad o'r fath yn cael ei wneud yn ysgrifenedig, wedi'i lofnodi ar ran corff llywodraethu'r corff corfforaethol.
- 3.6 Gall y Pwyllgor Rheoli rannu Aelodau'n etholaethau, yn seiliedig ar ddaearyddiaeth, natur eu diddordeb yn y gymdeithas, neu unrhyw ffactor perthnasol arall. Os caiff Aelodau eu rhannu'n etholaethau:
 - 3.6.1 bydd yr Aelodau ym mhob etholaeth yn gallu ethol o leiaf un cynrychiolydd o blith eu nifer i'r Pwyllgor Rheoli;
 - 3.6.2 ni chaiff neb fod yn Aelod mewn mwy nag un etholaeth; a
 - 3.6.3 bydd yr Ysgrifennydd yn gwneud unrhyw benderfyniad terfynol ynghylch yr etholaeth y mae Aelod yn perthyn iddi.

Dod ag Aelodaeth i Ben

- 3.7 Mae person yn peidio â bod yn Aelod o'r Gymdeithas o dan yr amgylchiadau canlynol:
 - 3.7.1 maent yn ymddiswyddo'n ysgrifenedig i'r Ysgrifennydd;
 - 3.7.2 os mai unigolyn ydyw, yn achos marwolaeth;
 - 3.7.3 os mai corff corfforaethol ydyw, os yw'n peidio â bod;
 - 3.7.4 os mai enwebai sefydliad anghorfforedig ydyw, os yw'r sefydliad yn enwebu rhywun arall yn eu lle;
 - 3.7.5 os cânt eu diarddel fel aelod o dan y Rheolau;

- 3.7.6 os yw'r Ysgrifennydd yn eu tynnu oddi ar y Gofrestr Aelodau, ar ôl cwblhau gweithdrefnau a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Rheoli ar y sail:
 - 3.7.6.1 bod y Gymdeithas wedi colli cysylltiad â'r Aelod; neu
 - 3.7.6.2 nad yw'r person bellach yn dymuno parhau i fod yn Aelod.
- 3.8 Gellir diarddel Aelod drwy benderfyniad a gymeradwywyd gan ddim llai na dwy ran o dair o aelodau'r Pwyllgor Rheoli sy'n bresennol ac yn bwrw pleidlais mewn Cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli. Dylid mabwysiadu'r weithdrefn ganlynol.
 - 3.8.1 Caiff unrhyw Aelod gwyno i'r Ysgrifennydd yn ysgrifenedig fod Aelod arall wedi gweithredu mewn ffordd sy'n niweidiol i fuddiannau'r Gymdeithas.
 - 3.8.2 Os caiff cwyn ei gwneud, gall y Pwyllgor Rheoli ei hun ystyried y gŵyn yn dilyn cymryd unrhyw gamau a ystyrir yn briodol i sicrhau bod safbwynt pob Aelod yn cael ei glywed a gellir naill ai:
 - 3.8.2.1 ddiystyru'r gŵyn a pheidio cymryd unrhyw gamau pellach; neu
 - 3.8.2.2 am gyfnod heb fod yn hwy na deuddeng mis atal dros dro hawliau'r Aelod y cwynwyd amdano/amdani i fynychu Cyfarfodydd yr Aelodau ac i bleidleisio o dan y Rheolau;
 - 3.8.2.3 trefnu i ystyried yng Nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Rheoli benderfyniad i ddiarddel yr Aelod y cwynwyd amdano/amdani.
 - 3.8.3 Os ystyrir penderfyniad i ddiarddel aelod mewn Cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli, rhaid anfon manylion y gŵyn at yr Aelod y cwynwyd amdano/amdani ddim llai nag un mis calendr cyn y cyfarfod gyda gwahoddiad i ateb y gŵyn a mynychu'r cyfarfod.
 - 3.8.4 Yn y cyfarfod, bydd y Pwyllgor Rheoli yn ystyried tystiolaeth i gefnogi'r gŵyn ac unrhyw dystiolaeth y gallai'r Aelod y cwynwyd amdani/amdani fod yn dymuno ei rhoi ger bron.
 - 3.8.5 Os bydd yr Aelod y cwynwyd amdano/amdani yn methu â bod yn bresennol yn y cyfarfod heb reswm dyledus, caiff y cyfarfod fynd rhagddo yn ei (h)absenoldeb.
 - 3.8.6 Bydd person sy'n cael ei ddiarddel fel aelod yn peidio â bod yn aelod o'r adeg y gwna Cadeirydd y cyfarfod gyhoeddiad yn nodi'r penderfyniad i'w ddiarddel.
- 3.9 Ni chaiff unrhyw berson sydd wedi'i ddiarddel o fod yn aelod ei ail-dderbyn ac eithrio drwy bleidlais dim llai na dwy ran o dair o aelodau'r Pwyllgor Rheoli sy'n bresennol ac yn pleidleisio mewn Cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli.

4 CYFARFODYDD YR AELODAU

- 4.1 Bob blwyddyn, bydd y Gymdeithas yn cynnal Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau, o fewn chwe mis i ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- 4.2 Mae unrhyw Gyfarfodydd eraill yr Aelodau yn Gyfarfodydd Arbennig yr Aelodau.
- 4.3 Y Pwyllgor Rheoli (ac eithrio lle y darperir fel arall yn y Rheolau) sy'n cynnull Cyfarfodydd yr Aelodau, ac yn penderfynu ar ddyddiad, amser a lleoliad unrhyw Gyfarfod yr Aelodau a gohirio unrhyw gyfarfod.

Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau

- 4.4 Bydd swyddogaethau Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau yn cynnwys:
 - 4.4.1 derbyn y Cyfrifon Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol flaenorol gan y Pwyllgor Rheoli; adroddiad ar berfformiad y Gymdeithas yn y flwyddyn flaenorol, a chynlluniau ar gyfer y flwyddyn gyfredol a'r flwyddyn nesaf;
 - 4.4.2 derbyn adroddiad gan y Pwyllgor Rheoli ar gyflwr yr aelodaeth a'r Strategaeth Aelodaeth;
 - 4.4.3 penodi unrhyw Archwilwyr ariannol, ac Archwilwyr allanol ar gyfer unrhyw agwedd arall ar berfformiad y Gymdeithas;
 - 4.4.4 datgan canlyniadau etholiadau o'r rhai a fydd yn gwasanaethu ar y Pwyllgor Rheoli;
 - 4.4.5 Unrhyw fater arall sydd wedi ei gynnwys yn yr hysbysiad i gynnull y cyfarfod.

Cyfarfodydd Arbennig yr Aelodau

- 4.5 Bydd cyfarfodydd arbennig yn cael eu cynnull gan yr Ysgrifennydd naill ai drwy orchymyn y Pwyllgor Rheoli, neu os caiff cais ysgrifenedig a lofnodwyd gan ddim llai na 12 Aelod neu 10% o'r holl Aelodau (pa un bynnag yw'r lleiaf) ei gyflwyno, wedi ei gyfeirio at yr Ysgrifennydd, yn swyddfa gofrestrdedig y Gymdeithas.
- 4.6 Rhaid i unrhyw gais ddatgan at ba ddiben y caiff y cyfarfod ei gynnull. Os nad yw'r Ysgrifennydd yn y Deyrnas Unedig neu os yw'n amharod i gynnull cyfarfod arbennig, caiff unrhyw aelod o'r Pwyllgor Rheoli gynnull cyfarfod o'r Aelodau.
- 4.7 Rhaid cynnal cyfarfod arbennig a alwyd mewn ymateb i gais gan Aelodau o fewn 28 diwrnod i'r dyddiad y cyflwynir y cais yn y swyddfa gofrestrdedig. Ni ddylai'r cyfarfod benderfynu ar unrhyw fusnes ar wahân i'r hyn a nodir yn y cais ac yn yr hysbysiad i gynnull y cyfarfod.

Hysbysiad o Gyfarfodydd Aelodau

- 4.8 Dylid rhoi rhybudd o Gyfarfod Aelodau o leiaf 14 diwrnod clir cyn dyddiad y cyfarfod, drwy ddangos hysbysiad mewn man amlwg yn swyddfa gofrestrdedig y Gymdeithas, ac yn unrhyw fannau eraill neu unrhyw fodd arall yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Rheoli.
- 4.9 Rhaid i'r hysbysiad ddatgan a yw'r cyfarfod yn Gyfarfod Blynyddol yr Aelodau neu'n Gyfarfod Arbennig yr Aelodau, gan nodi amser, dyddiad a lleoliad y cyfarfod, a nodi'r busnes y penderfynir yn ei gylich yn y cyfarfod.

Trefn Cyfarfodydd yr Aelodau

- 4.10 Mae Cyfarfodydd yr Aelodau yn agored i bob Aelod. Gall y Pwyllgor Rheoli wahodd unigolion penodol neu gynrychiolwyr o sefydliadau penodol i fynychu Cyfarfod Aelodau.
- 4.11 Cyn y gall Cyfarfod yr Aelodau drafod busnes, rhaid bod isafswm o Aelodau (cworwm) yn bresennol. Ac eithrio pan fo'r Rheolau hyn yn dweud fel arall mae cworwm yn bresennol os oes 5 Aelod neu 10% o'r Aelodau sydd â hawl i bleidleisio yn y cyfarfod (pa un bynnag sydd fwyaf) yn bresennol.
- 4.12 Os nad oes cworwm yn bresennol o fewn hanner awr i'r amser a bennwyd ar gyfer dechrau'r cyfarfod, bydd y cyfarfod yn cael ei ddiddymu os mai'r Aelodau a wnaeth gais am gyfarfod. Bydd unrhyw gyfarfod arall yn cael ei ohirio tan yr un diwrnod yn ystod yr wythnos nesaf, ar yr un pryd ac yn yr un lle, neu tan pa amser a pha le bynnag y mae'r Pwyllgor Rheoli yn penderfynu. Os nad oes cworwm yn bresennol o fewn hanner awr i'r amser a bennwyd ar gyfer dechrau'r cyfarfod gohiriedig, bydd nifer yr Aelodau sy'n bresennol yn ystod y cyfarfod yn ffurfio cworwm.
- 4.13 Bydd y Cadeirydd, neu aelod arall o'r Pwyllgor Rheoli (i'w benderfynu gan yr aelodau hynny o'r Pwyllgor Rheoli sy'n bresennol), yn cadeirio Cyfarfod yr Aelodau. Os nad yw'r Cadeirydd nac unrhyw aelod arall o'r Pwyllgor Rheoli'n bresennol, bydd yr Aelodau sy'n bresennol yn ethol un o'u plith i fod yn Gadeirydd.
- 4.14 Caiff y Cadeirydd, gyda chydsyniad y cyfarfod lle mae cworwm yn bresennol, ac os cyfarwyddir ef/hi felly gan y cyfarfod, ohirio'r cyfarfod o un adeg i adeg arall ac o un lle i le arall. Ond ni chaiff unrhyw fusnes ei drafod mewn cyfarfod a ohiriwyd ar wahân i'r busnes a adawyd heb ei orffen yn y cyfarfod y digwyddodd y gohirio ynddo. Nid oes angen rhoi hysbysiad o gyfarfod a ohiriwyd oni bai bod y gohiriad am gyfnod o 21 diwrnod neu ragor.

Pleidleisio yng Nghyfarfodydd yr Aelodau

- 4.15 Yn ddarostyngedig i'r Rheolau hyn ac i unrhyw Ddeddf Seneddol, bydd penderfyniad y pleidleisir arno mewn Cyfarfod yr Aelodau, ac eithrio pan fynnir neu pan gyfarwyddir cynnal pôl, yn cael ei benderfynu trwy godi dwylo.
- 4.16 Caiff y Pwyllgor Rheoli gyflwyno trefniadau i Aelodau bleidleisio drwy'r post, neu drwy ddefnyddio dulliau cyfathrebu electronig.
- 4.17 Wrth godi dwylo ac wrth drefnu pôl, bydd pob Aelod sy'n bresennol yn cael un bleidlais. Pan fydd trefniadau pleidleisio drwy'r post neu bleidleisio electronig wedi'u cyflwyno, bydd gan bob Aelod sydd wedi pleidleisio drwy ddull o'r fath un bleidlais hefyd. Yn achos pleidleisiau cyfartal, bydd Cadeirydd y cyfarfod yn cael ail bleidlais neu bleidlais fwrw.
- 4.18 Oni fynnir cynnal pôl, bydd Cadeirydd y cyfarfod yn datgan canlyniad unrhyw bleidlais, a fydd yn cael ei nodi yn y llyfr cofnodion. Bydd y llyfr cofnodion yn dystiolaeth bendant o ganlyniad y bleidlais.
- 4.19 Gall Cadeirydd y cyfarfod roi cyfarwyddyd i gynnal pôl, naill ai cyn neu yn syth ar ôl pleidlais drwy godi dwylo, gan ddim llai nag un rhan o ddeg o'r Aelodau sy'n bresennol yn y cyfarfod. Cadeirydd y cyfarfod fydd yn penderfynu sut y cynhelir y pôl.
- 4.20 Oni bai bod y Rheolau hyn neu Ddeddf Seneddol yn dweud fel arall, bydd pob penderfyniad yn cael ei benderfynu gan fwyafrif syml o'r pleidleisiau a fwrwyd.
- 4.21 Bydd penderfyniad ysgrifenedig a lofnodwyd gan yr holl Aelodau y mae ganddynt ar y pryd hawl i bleidleisio mewn Cyfarfod yr Aelodau yn ddilys ac yn effeithiol fel pe bai wedi'i basio mewn Cyfarfod yr Aelodau a gynullwyd ac a gynhaliwyd yn briodol. Gall penderfyniad o'r fath gynnwys sawl dogfen ar yr un ffurf â phob un wedi'i llofnodi gan un neu ragor o Aelodau.

5 PWYLLGOR RHEOLI

Cyfansoddiad y Pwyllgor Rheoli

- 5.1 Ni fydd y Pwyllgor Rheoli yn cynnwys llai na thri a dim mwy na 15 person, a chânt eu hethol yn bennaf gan yr Aelodau ac o blith yr Aelodau. Ni chaiff mwy na chwarter y Pwyllgor Rheoli gynnwys personau sydd wedi eu cyfethol gan y Pwyllgor Rheoli.
- 5.2 Os caiff Aelodau eu rhannu'n etholaethau, bydd y Pwyllgor Rheoli yn cynnwys personau a etholir gan yr Aelodau ac o blith yr Aelodau ym mhob etholaeth, a bydd y Pwyllgor Rheoli yn ymdrechu i sicrhau bod y cyfansoddiad yn adlewyrchu'r etholaethau amrywiol yn briodol.
- 5.3 Os yw nifer aelodau'r Pwyllgor Rheoli yn disgyn yn is na thri, dim ond at ddiben galw Cyfarfod yr Aelodau y gall weithredu, a'r busnes y cyfarfod hwnnw fydd ethol aelodau newydd i'r Pwyllgor Rheoli, ac nid at unrhyw ddiben arall.

Ethol, penodi ac ymadael

- 5.4 Bydd aelodau etholedig y Pwyllgor Rheoli mewn swydd am gyfnod sy'n dechrau'n syth ar ôl y Cyfarfod yr Aelodau lle datganwyd iddynt gael eu hethol, a daw i ben ar ddiwedd trydydd Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau ar ôl hynny.
- 5.5 Mae aelodau cyfetholedig y Pwyllgor Rheoli yn gwasanaethu tan Gyfarfod Blynyddol nesaf yr Aelodau.
- 5.6 Bydd person sy'n ymdeol o'i swydd yn gymwys i gael ei ailethol neu ei ail-benodi.
- 5.7 Cynhelir etholiadau yn unol â gweithdrefnau a bennir gan y Pwyllgor Rheoli.
- 5.8 Dim ond Aelod sydd dros yr oedran gofynnol statudol y gellir ei (h)ethol neu ei benodi/phenodi i wasanaethu ar y Pwyllgor Rheoli.
- 5.9 Bydd y Pwyllgor Rheoli yn mabwysiadu cod ymddygiad, a rhaid i bob aelod o'r Pwyllgor Rheoli gydymffurfio â thelerau'r cod ymddygiad hwnnw.
- 5.10 Bydd aelod o'r Pwyllgor Rheoli yn gadael ei swydd ar unwaith os yw yn:
 - 5.10.1 ymddiswyddo yn ysgrifenedig i'r Ysgrifennydd;
 - 5.10.2 peidio â bod yn Aelod;
 - 5.10.3 mynd yn fethdalwr neu'n ddarostyngedig i orchymyn anghymhwyso a wnaed o dan Ddeddf Anghymhwyso Cyfarwyddwyr Cwmnïau 1986
 - 5.10.4 cael ei (d)diswyddo drwy benderfyniad a basiwyd gan fwyafrif o ddwy ran o dair o'r rhai sy'n pleidleisio mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli, ar y sail, ym marn y Pwyllgor Rheoli, bod achos difrifol o dorri cod ymddygiad y Pwyllgor Rheoli neu ei fod/bod heb gyflawni'r dyletswyddau yr oedd wedi cytuno i'w cyflawni neu y gellid disgwyl yn rhesymol iddo/iddi eu cyflawni ac nad yw er budd y Gymdeithas iddo/iddi barhau yn y swydd.
 - 5.10.5 cael ei (d)diswyddo gan fwyafrif syml o'r Aelodau mewn Cyfarfod Arbennig yr Aelodau, a bod yr hysbysladau ar ei gyfer yn nodi y byddai diswyddo'r Cyfarwyddwr yn cael ei ystyried
- 5.11 Bydd y Pwyllgor Rheoli o'u plith yn ethol Ysgrifennydd, Cadeirydd, Is-gadeirydd a Thrysorydd. Bydd gan y swyddogion hynny'r swyddogaethau a bennir yn y Rheolau neu gan y Pwyllgor Rheoli, a byddant yn gwasanaethu nes iddynt gael eu diswyddo

neu hyd nes y penodir rhywun yn eu lle gan y Pwyllgor Rheoli, neu hyd nes eu bod yn ymddiswyddo.

Cyfarfodydd y Pwyllgor Rheoli

- 5.12 Bydd y Pwyllgor Rheoli'n cynnal unrhyw gyfarfodydd y mae'n eu hystyried yn briodol i gyflawni ei swyddogaethau a'i gyfrifoldebau.
- 5.13 Bydd pob cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli yn cael ei gadeirio gan y Cadeirydd, neu os yw'n absennol gan yr Is-gadeirydd, neu os yw'n absennol gan aelod arall o'r Pwyllgor Rheoli a ddewisir gan y rhai sy'n bresennol.
- 5.14 Bydd tri aelod o'r Pwyllgor Rheoli yn ffurfio cworwm.
- 5.15 Gall aelodau'r Pwyllgor Rheoli gael eu cyfrif yn y cworwm, gymryd rhan a phleidleisio yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Rheoli dros y ffôn, dros fideo neu trwy ddulliau electronig eraill.
- 5.16 Oni bai bod y Rheolau'n darparu fel arall, os penderfynir gwneud penderfyniad drwy bleidlais yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Rheoli, bydd y penderfyniad yn cael ei benderfynu gan fwyafrif y pleidleisiau a fwrwyd. Bydd gan bob aelod o'r Pwyllgor Rheoli un bleidlais, ac os bydd pleidlais gyfartal, bydd gan Gadeirydd y cyfarfod ail bleidlais neu bleidlais fwrw.
- 5.17 Mae gan benderfyniad a lofnodwyd gan holl aelodau'r Pwyllgor Rheoli yr un effaith â phenderfyniad a basiwyd yn ddilys mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Rheoli. Gall pob aelod o'r Pwyllgor Rheoli lofnodi copi ar wahân o'r penderfyniad ac anfon copi wedi'i lofnodi at yr Ysgrifennydd drwy e-bost neu ddull electronig arall.

Datgelu Buddiannau

- 5.18 Dylai aelod o'r Pwyllgor Rheoli ddatgan buddiant a pheidio â phleidleisio mewn perthynas ag unrhyw fater y mae ef/hi, neu ei briod neu ei **bartner/phartner** neu berthynas uniongyrchol, â buddiant ariannol personol neu fuddiant perthnasol arall ynddo. Os bydd yn pleidleisio, ni fydd y bleidlais yn cael ei chyfrif.

Taliadau

- 5.19 Nid oes gan aelodau'r Pwyllgor Rheoli hawl i unrhyw dâl, ond gellir eu had-dalu am dreuliau rhesymol mewn cysylltiad â busnes y Gymdeithas.

Ysgrifennydd

- 5.20 Y Pwyllgor Rheoli sy'n penodi'r Ysgrifennydd, a gallant ei ddiswyddo, ac yn penderfynu ar delerau'r penodiad ac a ddylid talu unrhyw dâl.
- 5.21 Nid oes rhaid i berson fod yn Aelod er mwyn cael ei benodi'n Ysgrifennydd, a gellir penodi aelod o'r Pwyllgor Rheoli yn Ysgrifennydd. Fodd bynnag, ni all person a gyflogir i gyflawni gwasanaethau eraill gael ei benodi'n Ysgrifennydd.
- 5.22 Mae'r Ysgrifennydd
 - 5.22.1 yn cyflawni'r swyddogaethau a nodir yn y Rheolau ac unrhyw swyddogaethau eraill y mae'r Pwyllgor Rheoli yn eu pennu;
 - 5.22.2 yn gweithredu fel Swyddog Canlyniadau unrhyw etholiadau sy'n cael eu disgrifio yn y Rheolau ac yn gyfrifol am eu cynnal;
 - 5.22.3 â disgrisiwn llwyr i benderfynu ar unrhyw fater neu gwestiwn y dylai'r Ysgrifennydd benderfynu yn eu cylch yn unol â'r Rheolau.

6 ADRODD

Paratoi Cyfrifon

- 6.1 O ran pob blwyddyn o gyfrifon, bydd y Pwyllgor Rheoli yn peri bod Cyfrifon Blynyddol yn cael eu paratoi a fydd yn cynnwys:
- 6.1.1 cyfrif refeniw neu gyfrifon refeniw sy'n ymdrin yn unigol neu ynghyd â materion y Gymdeithas gyfan ar gyfer y flwyddyn honno ac sy'n rhoi darlun cywir a theg o incwm a gwariant y Gymdeithas ar gyfer y flwyddyn honno; a
 - 6.1.2 mantolen sy'n rhoi darlun cywir a theg ar y dyddiad hwnnw o gyflwr materion y Gymdeithas.

Archwilwyr ac Archwilio

- 6.2 Yng Nghyfarfod Blynyddol yr Aelodau os oes gan y Gymdeithas, o ganlyniad i ddarpariaethau Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014, y pŵer i benderfynu peidio â phenodi Archwilydd neu Archwilwyr i archwilio ei Chyfrifon Blynyddol, caiff penderfyniad ei gyflwyno i'r Aelodau i benderfynu a ydynt yn dymuno arfer y pŵer ai peidio.
- 6.3 Pan fo'n ofynnol yn ôl y gyfraith neu benderfyniad yr Aelodau, bydd y Gymdeithas yn penodi ym mhob blwyddyn Archwilydd neu Archwilwyr cymwysedig i fod yn Archwilwyr, a bydd y darpariaethau canlynol yn gymwys iddynt.
- 6.3.1 Bydd cyfrifon y Gymdeithas ar gyfer y flwyddyn honno yn cael eu cyflwyno iddynt i'w harchwilio fel sy'n ofynnol gan y gyfraith.
 - 6.3.2 Bydd ganddynt bob hawl a dyletswydd mewn perthynas â chael hysbysiad o gyfarfodydd yr Aelodau, bod yn bresennol ynddynt, a hawl i gael llais ynddynt, mynediad at lyfrau, cyflenwad o wybodaeth, adroddiadau ar gyfrifon ac fel arall, fel y darperir gan y gyfraith.
 - 6.3.3 Ac eithrio pan darperir fel arall yn y Rheolau, cânt eu penodi gan Gyfarfod Blynyddol yr Aelodau, a bydd darpariaethau'r gyfraith yn gymwys o ran ail-benodi a diswyddo ac o ran unrhyw benderfyniad sy'n diswyddo, neu'n penodi person arall yn eu lle.
 - 6.3.4 Pennir eu tâl gan y Pwyllgor Rheoli yn unol â'r Ddeddf.
- 6.4 Gall y Pwyllgor Rheoli lenwi unrhyw swydd Archwilydd wag achlysurol tan y Cyfarfod Aelodau canlynol nesaf.

Cyflwyno Cyfrifon

- 6.5 Bydd y Pwyllgor Rheoli yn cyflwyno Cyfrifon Blynyddol ac adroddiadau busnes a materion y Gymdeithas i Gyfarfodydd Blynyddol yr Aelodau.
- 6.6 Bydd y Pwyllgor Rheoli yn rhoi Cyfrifon Blynyddol gerbron Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau sy'n dangos incwm a gwariant a chyflwr materion y Gymdeithas ar ddiwedd blwyddyn ariannol ddiweddaraf y Gymdeithas (neu unrhyw gyfnod arall y bydd y Pwyllgor Rheoli yn penderfynu arno).

Cyhoeddi Cyfrifon a Mantolenni

- 6.7 Yn ddarostyngedig i'r gyfraith, rhaid i'r Pwyllgor Rheoli beidio ag achosi i unrhyw gyfrif refeniw na mantolen gael ei gyhoeddi oni bai ei fod wedi'i archwilio'n flaenorol gan yr

Archwilwyr oni bai bod y pŵer yn 6.2 i beidio â phenodi Archwilwyr wedi'i arfer ac yn lle hynny bod adroddiad cyfrifydd neu adroddiad archwilwyr llewg wedi ei ddarparu. Rhaid i bob cyfrif refeniw a mantolen a gyhoeddir gael eu llofnodi gan yr Ysgrifennydd a chan ddau Aelod sy'n gweithredu ar ran y Pwyllgor Rheoli.

Copi o'r Fantolen i'w Arddangos

- 6.8 Rhaid i'r Gymdeithas gadw copi o'r fantolen olaf, gan ei harddangos bob amser mewn man amlwg yn ei swyddfa gofrestredig ynghyd ag adroddiad yr Archwilwyr os penodir rhai.

Datganiad Blynyddol i'w anfon at yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol

- 6.9 Rhaid i'r Gymdeithas, o fewn yr amser a ganiateir gan ddeddfwriaeth ym mhob blwyddyn, anfon at y **Awdurdod Ymddygiad Ariannol** ddatganiad cyffredinol ar y ffurflen ragnodedig, a elwir yn ffurflen flynyddol, yn ymwneud â'i materion yn ystod y cyfnod a gwmpesir gan y ffurflen, ynghyd â chopi o'r canlynol:

6.9.1 datganiadau ariannol y Gymdeithas ar gyfer y cyfnod sydd wedi'i gynnwys yn y ffurflen; a

6.9.2 adroddiad yr Archwilwyr yn eu cylch os penodwyd Archwilwyr.

a bydd ffurflen flynyddol ddiweddaraf y Gymdeithas ar gael i unrhyw Aelod gan yr Ysgrifennydd o wneud cais ysgrifenedig yn rhad ac am ddim.

7 NEWID

Newidiadau i Reolau

- 7.1 Ni wneir unrhyw reol newydd, ac ni chaiff unrhyw un o'r Rheolau ei newid, oni chaiff ei chymeradwyo gan fwyafrif o ddwy ran o dair o'r pleidleisiau a fwrwyd mewn Cyfarfod Arbennig Aelodau.
- 7.2 Bydd hysbysiad o'r fath Gyfarfod Arbennig Aelodau yn pennu'r Rheolau i'w newid, ac yn nodi telerau'r holl newidiadau neu reolau newydd a gynigir.
- 7.3 Ni fydd unrhyw newid i unrhyw un o'r Rheolau ac ni fydd unrhyw reol newydd yn ddilys nes ei bod wedi'i chofrestru.
- 7.4 Gall y Pwyllgor Rheoli newid swyddfa gofrestredig y Gymdeithas. Bydd y Gymdeithas yn anfon hysbysiad o unrhyw newid o'r fath i'r **Awdurdod Ymddygiad Ariannol**.

Cyfyngiad ar ddefnydd

- 7.5 Yn unol â rheoliadau a wnaed o dan adran 29 o Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014:
 - 7.5.1 Mae holl asedau'r Gymdeithas yn ddarostyngedig i gyfyngiad ar eu defnydd.
 - 7.5.2 Rhaid i'r Gymdeithas beidio â defnyddio na delio â'i hasedau ac eithrio:
 - 7.5.2.1 pan fo'r defnydd neu'r ymdriniad, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, at ddiben sydd er budd y gymuned;
 - 7.5.2.2 talu i Aelod o'r Gymdeithas werth eu cyfalaf cyfranddaliadau neu'r llog ar y cyfryw gyfalaf cyfranddaliadau y gellir ei dynnu'n ôl;
 - 7.5.2.3 er mwyn gwneud taliad yn unol ag adran 39 (trafodion ar farwolaeth enwebydd), 40 (darpariaeth ar gyfer diewyllysedd) neu 36 (taliadau mewn perthynas â phersonau sy'n analluog yn feddyliol) Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014;
 - 7.5.2.4 er mwyn gwneud taliad yn unol â Rheolau'r Gymdeithas i ymddiriedolwyr eiddo Aelodau sydd wedi methdalu neu, yn yr Alban, Aelodau y mae eu hystâd wedi'i hatafaelu;
 - 7.5.2.5 os yw'r Gymdeithas i gael ei diddymu neu ei dirwyn i ben, er mwyn talu ei chredydwy; neu
 - 7.5.2.6 trosglwyddo ei asedau i un neu fwy o'r canlynol:
 - (a) cymdeithas budd cymunedol ragnodedig y gwnaed ei hasedau yn ddarostyngedig i gyfyngiad ar ddefnydd ac a fydd yn cymhwyso'r cyfyngiad hwnnw i unrhyw asedau a drosglwyddwyd felly;
 - (b) cwmni buddiannau cymunedol;
 - (c) landlord cymdeithasol cofrestredig sydd â chyfyngiad ar ddefnyddio ei asedau sy'n cyfateb i gyfyngiad ar ddefnydd ac a fydd yn cymhwyso'r

cyfyngiad hwnnw i unrhyw asedau a drosglwyddir felly;

- (d) elusen (gan gynnwys cymdeithas budd cymunedol sy'n elusen); neu
- (e) corff, a sefydlwyd yng Ngogledd Iwerddon neu mewn Gwladwriaeth heblaw'r Deyrnas Unedig, sy'n cyfateb i unrhyw un o'r personau hynny.

7.5.3 Bydd i unrhyw fynegiant a ddefnyddir yn y Rheol hon a ddiffinnir at ddibenion rheoliadau a wneir o dan adran 29 Deddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014 yr ystyr a roddir gan y rheoliadau hynny.

Trosglwyddo Ymrwymadau

- 7.6 Caiff y Gymdeithas, drwy benderfyniad arbennig a basiwyd mewn Cyfarfod Arbennig yr Aelodau yn unol â'r Rheolau ac yn y ffordd sy'n ofynnol gan y gyfraith, gyfuno neu drosglwyddo ei ymrwymadau i unrhyw **gymdeithas** neu droi ei hun yn **gwmni**. Ni fydd unrhyw beth yn y Rheol hon yn rhoi'r hawl i'r Gymdeithas gyfuno, trosglwyddo ei hymrwymadau na throsi ei hun i'r math o gorff nad yw wedi'i restru yn Rheol 7.5.2.6.
- 7.7 Gall y Gymdeithas hefyd dderbyn trosglwyddiad o ymrwymadau ac asedau gan unrhyw **Gymdeithas** drwy benderfyniad y Pwyllgor Rheoli neu gyfarfod o'r Aelodau, yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Rheoli.

Diddymu

- 7.8 Gellir diddymu'r Gymdeithas drwy Offeryn Diddymu neu drwy ddirwyn i ben yn y ffordd sy'n ofynnol gan y gyfraith. Os pery, wedi diddymu neu ddirwyn y Gymdeithas i ben yn solfent, ar ôl bodloni ei holl ddyledion a rhwymedigaethau ac ad-dalu'r cyfalaf cyfranddaliadau taledig, unrhyw asedau o gwbl, bydd asedau o'r fath yn cael eu trosglwyddo yn unol â'r darpariaethau uchod o dan y pennawd "Cyfyngiadau ar ddefnydd".
- 7.9 Yn amodol ar y darpariaethau hynny, bydd asedau o'r fath yn cael eu trosglwyddo i un neu ragor o sefydliadau cymunedol sy'n cefnogi nodau'r Gymdeithas a ddewisir gan yr Aelodau mewn Cyfarfod yr Aelodau, a all gynnwys unrhyw gymdeithas a sefydlwyd gan **Sefydliad Plunkett** at ddibenion creu, hyrwyddo a datblygu mentrau sy'n eiddo i'r gymuned.

8 CYFALAF CYFRANDALIADAU

- 8.1 Mae gan y Gymdeithas gyfranddaliadau £100 yr un.
- 8.2 Gwneir cais am gyfranddaliadau i'r Pwyllgor Rheoli, yn ddarostyngedig i unrhyw uchafswm a ganiateir gan y gyfraith. Telir am gyfranddaliadau'n llawn ar gais neu yn ôl disgrisiwn y Pwyllgor Rheoli, gellir talu am gyfranddaliadau fesul cyfran dros gyfnod o ddim mwy nag un flwyddyn galendr. Os na thelir yn llawn am y cyfranddaliadau ar ddiwedd y flwyddyn gall y Gymdeithas derfynu'r aelodaeth a dychwelyd yr holl arian i'r aelod.
- 8.3 Yr isafswm cyfranddaliadau fydd 1 cyfranddaliad. Gall y Gymdeithas wneud cynnig cyfranddaliadau cyhoeddus o bryd i'w gilydd, a gall unrhyw gynnig o'r fath bennu isafswm cyfranddaliadau.
- 8.4 Ni ellir trosglwyddo cyfranddaliadau ac eithrio ar farwolaeth neu fethdaliad, ac fe'u tynnir yn ôl ar ddisgrisiwn y Pwyllgor Rheoli yn unig yn unol â'r Rheolau fel a ganlyn:
- 8.4.1 gall cyfranddaliadau gael eu tynnu'n ôl gan Aelodau sydd wedi eu dal am gyfnod o dair blynedd o leiaf neu unrhyw gyfnod arall y penderfyna'r Pwyllgor Rheoli arno;
 - 8.4.2 gwneir cais i dynnu'n ôl gyda dim llai na thri mis o rybudd, ar ffurflen a gymeradwyir gan y Pwyllgor Rheoli;
 - 8.4.3 caiff y Pwyllgor Rheoli bennu uchafswm y gellir ei dynnu'n ôl ar gyfer pob blwyddyn ariannol;
 - 8.4.4 Rhaid i unrhyw gyfranddaliadau a dynnir yn ôl gael eu hariannu o elw masnachu, cronfeydd wrth gefn neu gyfalaf cyfranddaliadau newydd a godir o blith yr Aelodau, a gwneir hynny yn ôl disgrisiwn llwyr y Pwyllgor Rheoli o ran buddiannau hirdymor y Gymdeithas, yr angen i gynnal cronfeydd darbodus wrth gefn, ac ymrwymiad y Gymdeithas i fudd cymunedol. Os yw unrhyw gyfranddaliadau a dynnir yn ôl i gael eu hariannu o'r cronfeydd wrth gefn, rhaid i'r Pwyllgor Rheoli fod yn fodlon:
 - 8.4.4.1 o ganlyniad i dynnu cyfranddaliadau o'r fath yn ôl, na fydd modd i'r Gymdeithas wedyn fethu â thalu (neu ryddhau fel arall) ei dyledion; a
 - 8.4.4.2 y bydd y Gymdeithas yn gallu talu (neu ryddhau fel arall) ei dyledion wrth iddynt ddod yn ddyledus yn ystod y flwyddyn yn union ar ôl yr achos o dynnu'n ôl.
 - 8.4.5 telir pob cyfranddaliad a dynnir yn ôl yn unol â pholisi'r Gymdeithas ar dynnu cyfranddaliadau'n ôl. Os nad oes polisi o'r fath yn bodoli, telir pob cyfranddaliad a dynnir yn ôl yn y drefn y

- derbyniwyd yr hysbysiadau, hyd at yr uchafswm tynnu'n ôl a bennir ar gyfer y flwyddyn ariannol, ac ar ôl hynny ni ellir tynnu rhagor o gyfranddaliadau'n ôl tan y flwyddyn ariannol ganlynol;
- 8.4.6 ac eithrio pan fo Aelod yn bwriadu terfynu ei aelodaeth, ni chaniateir iddo dynnu cyfranddaliadau'n ôl nes bod â llai na'r isafswm sy'n ofynnol gan y Rheolau;
- 8.4.7 gall y Pwyllgor Rheoli, yn ôl ei ddisgresiwn llwyr, hepgor yr hysbysiad sy'n ofynnol ar gyfer tynnu cyfranddaliadau'n ôl a chaiff gyfarwyddo gwneud taliad heb rybudd neu â'r fath hysbysiad byrrach sy'n briodol ym marn y Pwyllgor Rheoli;
- 8.4.8 gall y Pwyllgor Rheoli atal dros dro yr hawl i dynnu cyfranddaliadau'n ôl naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, a naill ai am gyfnod amhenodol neu am gyfnod penodol. Bydd yr ataliad yn gymwys i bob hysbysiad tynnu'n ôl sydd wedi dod i law ac sy'n parhau heb eu talu ar y pryd. Os yw'r ataliad am gyfnod penodol, gall y Pwyllgor Rheoli ei ymestyn o bryd i'w gilydd;
- 8.4.9 yn ystod unrhyw gyfnod pan fo'r hawl i dynnu cyfranddaliadau'n ôl wedi'i atal, caiff cyfranddaliadau Aelod ymadawedig, os yw'r Pwyllgor Rheoli yn cytuno, gael eu tynnu'n ôl gan eu cynrychiolwyr personol o roi'r fath hysbysiad sy'n ofynnol gan y Pwyllgor Rheoli;
- 8.4.10 gall y Gymdeithas ddiynnu swm rhesymol o'r fath i dalu costau gweinyddol tynnu cyfranddaliadau'n ôl o'r arian sy'n daladwy i Aelod pan dynnir cyfranddaliadau'n ôl.
- 8.5 Gall y Gymdeithas (ond nid yw o dan unrhyw rwymedigaeth i wneud) dalu llog i ddeiliaid cyfranddaliadau, fel iawndal am ddefnyddio cronfeydd o'r fath, yn amodol ar y canlynol:
- 8.5.1 rhaid i unrhyw daliad llog fod o elw masnachu a gwneir hynny yn ôl disgresiwn y Pwyllgor Rheoli gan ystyried budd hirdymor y Gymdeithas, yr angen i gynnal cronfeydd darbodus wrth gefn ac ymrwymiad y Gymdeithas i fudd cymunedol;
- 8.5.2 mae cyfradd y llog sydd i'w dalu mewn unrhyw flwyddyn i'w chymeradwyo drwy benderfyniad yr Aelodau yng Nghyfarfod Blyneddol yr Aelodau, ac ni fydd yn fwy na 5% neu 2% yn uwch na chyfradd sylfaenol Banc Lloegr pa un bynnag sydd fwyaf;
- 8.5.3 gall y Pwyllgor Rheoli benderfynu na thelir llog mewn perthynas â daliadau cyfranddaliadau sy'n is na'r isafswm.
- 8.6 O ran dirwyn y Gymdeithas i ben, ni fydd gan ddeiliaid cyfranddaliadau unrhyw hawl ariannol y tu hwnt i daliad y llog sy'n weddill ac ad-daliad o gyfalaf cyfranddaliadau taledig.
- 8.7 Os bydd Aelod yn ymddiswyddo o fod yn aelod, yn cael ei dynnu oddi ar y Gofrestr Aelodau, neu'n cael ei ddiarddel yn unol â'r Rheolau, bydd y cyfranddaliadau a ddelir ganddynt ar ddyddiad ymddiswyddo, dileu neu ddiarddel yn troi'n fenthyciad, sy'n ad-daladwy i'r cyn-Aelod gan y Gymdeithas. Telerau'r ad-dalu fydd y rhai sy'n berthnasol i dynnu cyfalaf cyfranddaliadau'n ôl a nodir yn y Rheolau, a bydd hysbysiad o dynnu cyfranddaliadau'n ôl yn cael ei drin fel pe bai wedi'i roi ar adeg ymddiswyddo, dileu neu ddiarddel.

9 GWEINYDDOL

Diben, amcanion a phwerau

- 9.1 Diben y Gymdeithas yw ymgymryd â busnes er budd y gymuned.
- 9.2 Amcanion y Gymdeithas, yn unol â'i Diben, yw:

Cynnal busnes er budd y gymuned trwy brynu'r dafarn yn Llandwrog a enwir yn Tŷ'n Llan, a sefydlu yno fusnes tafarn a chanolfan sy'n eiddo i'r gymuned ac sy'n gadarn yn ariannol er mwyn dod â phobl ynghyd a hwyluso'r ddarpariaeth o ystod o wasanaethau wedi'u diffinio gan y gymuned.

:

- 9.3 Mae gan y Gymdeithas y pŵer i wneud unrhyw beth sydd yn ei barn hi yn angenrheidiol neu'n ddymunol at ddibenion ei Hamcanion neu mewn cysylltiad â hwy.
- 9.4 Yn benodol, gall wneud y canlynol:
 - 9.4.1 caffael a gwaredu eiddo;
 - 9.4.2 ymrwymo i gontractau;
 - 9.4.3 cyflogi staff;
 - 9.4.4 gwneud defnydd o wasanaethau gwirfoddolwyr;
 - 9.4.5 derbyn rhoddion neu fenthyciadau yn rhad ac am ddim ar gyfer ei Amcanion.
- 9.5 Mae unrhyw bŵer sydd gan y Gymdeithas i dalu tâl a lwfansau i unrhyw berson yn cynnwys y pŵer i wneud trefniadau ar gyfer darparu, neu sicrhau darpariaeth pensiynau neu arian rhodd (gan gynnwys rhai sy'n daladwy fel iawndal am golli cyflogaeth neu golli neu leihau cyflog).
- 9.6 Ni fydd y Gymdeithas yn derbyn adneuo'n nac yn cynnal unrhyw weithgaredd sy'n gyfystyr â 'gweithgaredd a reoleiddir' at ddibenion Deddf Gwasanaethau Ariannol a Marchnadoedd 2000 a 2012 heb wneud cais am awdurdodiad yn gyntaf ar gyfer cynnal y fath weithgaredd a chael y caniatâd hwnnw.

Benthyca

- 9.7 Yn amodol ar gymeradwyaeth y Pwyllgor Rheoli, gall y Gymdeithas fenthyg arian gan ei haelodau ac eraill at ddibenion ei Hamcanion neu mewn cysylltiad â hwy, ar yr amod na fydd y swm sy'n ddyledus ar unrhyw un adeg yn fwy na £10,000,000.

- 9.7.1 Bydd gan y Gymdeithas y pŵer i forgeisio neu godi tâl ar unrhyw eiddo, asedau ac ymrwymiadau, ac i gyhoeddi stoc benthyciadau, dyledebau a gwarantau eraill am arian a fenthycwyd neu am unrhyw gontractau gan y Gymdeithas neu ei chwsmeriaid neu bersonau neu gorfforaethau sy'n ymwneud â'r Gymdeithas o dan ba sicrwydd neu amodau bynnag y mae'r Pwyllgor Rheoli yn penderfynu eu bod yn angenrheidiol i gael y cyfalaf sydd ei angen i gyflawni amcanion y gymdeithas.
- 9.7.2 Ni fydd cyfradd y llog ar arian a fenthycir, ac eithrio ar arian a fenthycir drwy fenthyciad banc neu orddrafft neu o dŷ cyllid neu ar forgais gan gymdeithas adeiladu neu awdurdod lleol, yn fwy na chyfradd resymol, angenrheidiol, ym marn y Bwrdd, i gael a chadw'r cyfalaf sydd ei angen i gyflawni amcanion y Gymdeithas, ac ni fydd ychwaith yn peryglu statws y Gymdeithas fel Cymdeithas Budd Cymunedol.

Buddsoddiadau

- 9.8 Yn amodol ar unrhyw gyfyngiad a osodir drwy benderfyniad unrhyw Gyfarfod Aelodau, gall y Pwyllgor Rheoli fuddsoddi unrhyw ran o gyfalaf a chronfeydd y Gymdeithas mewn unrhyw ffordd y bydd y Pwyllgor Rheoli o bryd i'w gilydd yn penderfynu gwneud hynny, gan gymryd cyngor buddsoddi lle y bo'n briodol ac yn unol â pholisï'r Gymdeithas ar fuddsoddiadau.

Llyfrau Cyfrifon

- 9.9 Bydd y Pwyllgor Rheoli yn cadw llyfrau cyfrifon priodol mewn perthynas â thrafodion y Gymdeithas, ei hasedau a'i rhwymedigaethau, a bydd yn sefydlu ac yn cynnal system foddhaol o reoli'r llyfrau cyfrifon, y daliadau arian parod a holl dderbyniadau a nodiadau talu'r Gymdeithas yn unol â'r gyfraith.

Trin Elw

- 9.10 Ni fydd elw'r Gymdeithas yn cael ei ddsbarthu naill ai'n uniongyrchol nac yn anuniongyrchol mewn unrhyw ffordd o gwbl ymhlith yr Aelodau, ond bydd yn cael ei ddefnyddio i wneud y canlynol:
- 9.10.1 cynnal cronfeydd darbodus wrth gefn;
 - 9.10.2 taliadau cymdeithasol sy'n hyrwyddo amcanion y Gymdeithas;
 - 9.10.3 gwariant wrth gyflawni Amcanion y Gymdeithas.

Cofnodion

- 9.11 Bydd y Pwyllgor Rheoli'n cadw cofnodion priodol o holl Gyfarfodydd yr Aelodau, cyfarfodydd y Pwyllgor Rheoli ac unrhyw is-bwyllgorau. Bydd pob cofnod o'r fath yn agored i'w archwilio gan unrhyw Aelod ar unrhyw adeg resymol.

Setlo Anghydfodau

- 9.12 Bydd unrhyw anghydfod, rhwng y Gymdeithas neu swyddog o'r Gymdeithas ar y naill law ac Aelod neu berson sydd wedi peidio â bod yn Aelod ers dim mwy na chwe mis ar y llaw arall, ynghylch y Rheolau neu ddehongli'r Rheolau yn cael ei gyfeirio (ac eithrio fel y darperir fel arall yn y Rheolau), yn niffyg cytundeb rhwng partïon yr anghydfod, at berson a benodir gan Brif Weithredwr Sefydliad Plunkett, ar gais gan unrhyw un o'r partïon. Bydd y person a benodir felly yn gweithredu fel yr unig gyflafareddwr yn unol â Deddf Cyflafareddu 1996 neu Ddeddf Cyflafareddu (Yr Alban) 2010 a bydd

penderfyniad y cyfryw berson (gan gynnwys unrhyw benderfyniad ynghylch costau'r cyflafareddu) yn derfynol.

Cofrestr yr Aelodau

- 9.13 Bydd y Gymdeithas yn cadw cofrestr o Aelodau yn ei swyddfa gofrestrdig fel sy'n ofynnol gan y gyfraith. Bydd unrhyw Aelod sy'n dymuno archwilio'r gofrestr (neu unrhyw ran ohoni) yn rhoi dim llai na 14 diwrnod o rybudd ymlaen llaw i'r Gymdeithas gan wneud hynny'n ysgrifenedig i'r Ysgrifennydd yn swyddfa gofrestrdig y Gymdeithas.

Copïau o Reolau a Rheoliadau

- 9.14 Bydd yr Ysgrifennydd yn darparu copi o'r Rheolau i unrhyw berson sy'n gofyn amdanynt, a gall godi swm (heb fod yn fwy na'r uchafswm a ganiateir gan y gyfraith) am ddarparu copi o'r fath. Oni bai bod y person hwnnw'n aelod nad yw wedi cael copi o'r rheolau o'r blaen.

Indemniad y Pwyllgor Rheoli a'r Swyddogion

- 9.15 Ni fydd yn rhaid i aelodau'r Pwyllgor Rheoli a'r Ysgrifennydd sy'n gweithredu'n onest ac yn ddiwyll dalu unrhyw o'u hadnoddau eu hunain am atebolrwydd sifil personol a ysgwyddir wrth gyflawni eu swyddogaethau, neu pan honnir hynny, ac eithrio lle maent wedi gweithredu'n ddi-hid. Bydd unrhyw gostau sy'n codi fel hyn yn cael eu talu gan y Gymdeithas. Gall y Gymdeithas brynu a chynnal yswiriant yn erbyn yr atebolrwydd hwnnw er ei budd ei hun ac er budd aelodau'r Pwyllgor Rheoli a'r Ysgrifennydd.

Aelodau'n methdal ac yn marw

- 9.16 Ar ôl i gais gael ei wneud gan gynrychiolydd personol Aelod a fu farw neu ymddiriedolwr methdaliad Aelod sydd wedi methdal, gellir defnyddio unrhyw eiddo y mae gan y cynrychiolydd personol neu'r ymddiriedolwr methdaliad hawl iddo yn unol â chyfarwyddyd y cynrychiolydd personol neu'r ymddiriedolwr methdaliad.
- 9.17 Caiff Aelod, yn unol â'r gyfraith, enwebu unrhyw berson neu bersonau y bydd eu heiddo yn y Gymdeithas ar adeg eu marwolaeth yn cael ei drosglwyddo iddynt, ond dim ond i'r graddau a ddarperir gan y gyfraith y bydd enwebiad o'r fath yn ddilys. Ar ôl cael prawf boddhaol o farwolaeth Aelod sydd wedi gwneud enwebiad o'r fath, bydd y Gymdeithas, yn unol â'r gyfraith, naill ai'n trosglwyddo neu'n talu swm llawn yr eiddo i'r person a enwebwyd.

10 DARPARIAETHAU CYCHWYN BUSNES

- 10.1 Aelodau cyntaf y Gymdeithas fydd y rhai a lofnododd y cais i gofrestru.
- 10.2 Yr Aelodau cyntaf fydd yn penodi'r Pwyllgor Rheoli cyntaf a fydd yn gwasanaethu tan Gyfarfod Blynyddol cyntaf yr Aelodau.
- 10.3 Ar ddiwedd Cyfarfod Blynyddol cyntaf yr Aelodau, bydd holl aelodau'r Pwyllgor Rheoli cyntaf yn ymddeol ond byddant yn gymwys i gael eu hethol i'r Pwyllgor Rheoli.
- 10.4 Bydd y rhai a etholir i'r Pwyllgor Rheoli yn dechrau yn eu swyddi yn syth ar ôl i Gyfarfod Blynyddol cyntaf yr Aelodau ddod i ben, a bydd y darpariaethau canlynol yn gymwys iddynt.
 - 10.4.1 Bydd traean o'r rhai a etholwyd felly, a gafodd y nifer uchaf o bleidleisiau, yn gwasanaethu tan ddiwedd pedwerydd Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau.
 - 10.4.2 Bydd y traean a gafodd y nifer uchaf nesaf o bleidleisiau yn gwasanaethu tan ddiwedd trydydd Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau.
 - 10.4.3 Bydd gweddill y rhai a etholir yn gwasanaethu tan ddiwedd ail Gyfarfod Blynyddol yr Aelodau.

11 DARPARIAETHAU PONTIO

- 11.1 Os mabwysiedir y rheolau enghreifftiol hyn wrth ddiwygio'r rheolau'n llwyr, bydd y darpariaethau canlynol yn gymwys.
- 11.2 Bydd y rhai sy'n dal swydd fel aelodau etholedig o'r Pwyllgor Rheoli yn union cyn mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn yn parhau yn eu swyddi tan Gyfarfod Blynyddol nesaf yr Aelodau, a bydd y canlynol wedyn yn berthnasol:
- 11.2.1 os, o dan y rheolau a oedd yn gymwys cyn mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn, fod aelodau o'r Pwyllgor Rheoli wedi eu hethol am gyfnod o dair blynedd, yna bydd aelodau etholedig y Pwyllgor Rheoli'n gwasanaethu am weddill cyfnod y swydd y cawsant eu hethol iddi;
 - 11.2.2 os, o dan y rheolau a oedd yn gymwys cyn mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn, fod aelodau o'r Pwyllgor Rheoli wedi eu hethol am unrhyw gyfnod arall, bydd holl aelodau etholedig y Pwyllgor Rheoli yn ymddeol o'u swyddi ar ddiwedd Cyfarfod Blynyddol nesaf yr Aelodau; cynhelir etholiadau cyn Gyfarfod Blynyddol yr Aelodau i lenwi'r swyddi gwag; a bydd y darpariaethau canlynol yn gymwys:
 - 11.2.2.1 bydd traean o'r rhai a etholwyd, y bwriwyd y nifer uchaf o bleidleisiau iddynt, yn gwasanaethu am gyfnod o dair blynedd gan ddod i ben ar ddiwedd pedwerydd Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau ar ôl mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn;
 - 11.2.2.2 bydd traean o'r rhai a etholwyd, y bwriwyd y nifer uchaf nesaf o bleidleisiau iddynt, yn gwasanaethu am gyfnod o ddwy flynedd gan ddod i ben ar ddiwedd trydydd Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau ar ôl mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn;
 - 11.2.2.3 bydd gweddill y rhai a etholwyd, ac y bwriwyd y nifer isaf o bleidleisiau iddynt, yn gwasanaethu am gyfnod o flwyddyn gan ddod i ben ar ddiwedd ail Gyfarfod Blynyddol yr Aelodau ar ôl mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn.
- 11.3 Bydd y rhai sy'n dal swydd fel Cadeirydd, Is-gadeirydd a Thrysorydd yn union cyn mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn yn parhau yn eu swydd tan gyfarfod cyntaf y Pwyllgor Rheoli ar ôl Cyfarfod Blynyddol nesaf yr Aelodau. Ar ddechrau'r cyfarfod hwnnw o'r Pwyllgor Rheoli, byddant yn ymddeol o'u swyddi a bydd y Pwyllgor Rheoli yn ethol Cadeirydd, Is-gadeirydd a Thrysorydd.
- 11.4 Bydd y person sy'n dal swydd yr Ysgrifennydd yn union cyn mabwysiadu'r rheolau enghreifftiol hyn yn parhau yn ei swydd oni bai neu hyd nes bod y Pwyllgor Rheoli yn penodi rhywun yn ei le / yn ei lle.

12 LLOFNODION YR AELODAU

Llofnodion yr Aelodau	Enwau Llawn	Dyddiad
.....		
.....		
.....		
Llofnod yr Ysgrifennydd		

ATODIAD

- 1 Dylid darllen a deall y Rheolau yn seiliedig ar yr hyn a nodir isod.
- 2 Mae geiriau yn yr unigol yn cynnwys y lluosog, ac mae geiriau yn y lluosog yn cynnwys yr unigol.
- 3 Mae unrhyw gyfeiriad at ddeddfwriaeth yn cynnwys unrhyw ddeddfiadau, diwygiadau ac addasiadau dilynol, neu unrhyw is-ddeddfwriaeth.
- 4 Caiff penawdau adran, rheol a pharagraff eu cynnwys er hwylustod yn unig ac ni fyddant yn effeithio ar ddehongliad y Rheolau.
- 5 Mae i'r geiriau a'r ymadroddion canlynol yr ystyr arbennig a nodir isod.

"cwmni" cwmni sydd wedi'i gofrestru gydag atebolrwydd cyfyngedig o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 neu unrhyw Ddeddf Cwmnïau blaenorol, neu o dan unrhyw gyfraith yn y wlad y mae wedi ei leol lle mae'n caffael yr hawl i fasnachu fel corff corfforaethol sydd ag atebolrwydd cyfyngedig

"Awdurdod Ymddygiad Ariannol" Financial Conduct Authority, 25 The North Colonnade, Canary Wharf, London, E14 5HS

"partner" person sy'n byw gydag un arall ar yr un aelwyd fel cwpl, beth bynnag fo'i ryw neu gyfeiriadedd rhywiol

"Sefydliad Plunkett" Plunkett Foundation, The Quadrangle, Woodstock, Oxfordshire, OX20 1LH

"cymdeithas" cymdeithas sydd wedi'i chofrestru ag atebolrwydd cyfyngedig o dan Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014 neu o dan unrhyw gyfraith yn y wlad y mae wedi'i lleoli lle mae'n caffael yr hawl i fasnachu fel corff corfforaethol sydd ag atebolrwydd cyfyngedig

- 6 Cyflwynir y geiriau neu'r ymadroddion canlynol yn y rheol a bennir ym mhob achos.

Geiriau neu Ymadroddion

Rheol

Cyfarfod Blynyddol yr Aelodau

4.1

Cyfrifon Blynyddol	6.1
Atodiad	1.7.1
Archwilydd	6.2
Cadeirydd	5.11
Pwyllgor Rheoli	2.1
Aelod	2.1
Cyfarfod yr Aelodau	4
Strategaeth Aelodaeth	3.1.1
Amcanion	9.2
Diben	1.3
Cofrestr Aelodau	3.2
Rheolau	1.1
Ysgrifennydd	2.1
Cymdeithas	1.1
Cyfarfod Arbennig yr Aelodau	4.2
Trysorydd	5.11
Is-gadeirydd	5.11

CANLLAWIAU SEFYDLIAD PLUNKETT AR DDEFNYDDIO'R RHEOLAU ENGHREIFFTIOL HYN

Nid yw'r Canllawiau hyn yn rhan o'r Rheolau Enghreifftiol ac nid ydynt wedi eu llunio gan yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol

Defnyddio'r Rheolau Enghreifftiol hyn

Bwriedir i ddefnyddio'r rheolau enghreifftiol ar gyfer cofrestru cymdeithasau newydd arbed costau wrth gyflwyno cais. Ar hyn o bryd (Chwefror 2017), mae gwneud cais i gofrestru cymdeithas newydd gan ddefnyddio rheolau enghreifftiol heb unrhyw ddiwygiadau i'r model yn costio £40. Mae'r costau'n cynyddu wrth i nifer y newidiadau a wneir i'r model gynyddu (rhwng 1 a 6 newid - £120; rhwng 7 a 10 newid - £350; 11 neu fwy o newidiadau - £950). Nid yw llenwi bylchau yn y model (e.e. mewnosod enw'r gymdeithas) yn cyfrif fel newid.

Rheol 1.1 Nodwch enw arfaethedig y Gymdeithas. Mae angen i'r enw, a fydd yn cynnwys y gair "Cyfyngedig", fod ar gael ac yn dderbyniol, ac i gael arweiniad ar hyn gweler:

<https://www.fca.org.uk/publication/finalised-guidance/fg15-12.pdf>

Rheol 1.2 Rhaid i'r swyddfa gofrestredig, sef y lle y cyfeirir pob gohebiaeth a hysbysiad i'r gymdeithas, fod ym Mhrydain Fawr neu Ynysoedd y Sianel.

Rheol 3.3.1 Mae'r rheolau enghreifftiol yn darparu ar gyfer pennu isafswm oedran. Oni nodir isafswm oedran yn y rheolau, mae'r gyfraith yn rhagdybio nad oes isafswm oedran i aelodau. Lle mae cyfalaf cyfranddaliadau sylweddol i'w godi gan aelodau o dan y rheolau hyn, mae Sefydliad Plunkett yn argymhell y dylid cymryd cyngor cyfreithiol os yw'r isafswm oedran i fod yn is nag 16 oed. Yn amodol ar hynny, mae'n argymhell nad yw'r oedran lleiaf yn is na 14.

Rheol 3.3 Awgrymwyd y dylai 51% o gyfanswm yr aelodaeth fod yn drigolion lleol. Gallai hyn fod yn anodd i'w blismona neu ei orfodi. Mater i'r Bwrdd yw defnyddio 'ymdrechion rhesymol' i sicrhau bod o leiaf 51% o'r aelodau yn lleol bob amser.

Rheol 5.1 Y maint sy'n cael ei argymhell ar gyfer y Pwyllgor Rheoli yw uchafswm o 12 aelod.

Rheol 5.8 Yr isafswm oedran statudol ar gyfer gwasanaethu ar y Pwyllgor Rheoli yw 16 ar hyn o bryd.

Rheol 5.9 Rhaid i'r Pwyllgor Rheoli fabwysiadu cod ymddygiad. Ceir templed ar gyfer cod ymddygiad ar ddiwedd y Canllawiau hyn isod, y gellir eu mabwysiadu ar y ffurf honno, neu eu newid.

Rheol 5.11 Lle y bo'n bosibl, mae'n well i'r Cadeirydd, yr Ysgrifennydd a'r Trysorydd gael eu hethol o blith aelodau etholedig y Pwyllgor Rheoli.

Rheol 7 Yn ddelfrydol ni ddylid gwneud unrhyw reol newydd na diddymu na newid unrhyw un o'r rheolau heb drafod y newidiadau yr awgrymir eu gwneud yn gyntaf gyda Sefydliad Plunkett.

Rheol 8

Dim ond ar gyfer cyfranddaliadau y gellir eu tynnu'n ôl y mae'r rheolau enghreifftiol hyn yn berthnasol. Ni chaiff unrhyw aelod o gymdeithas gofrestredig fod ag unrhyw fuddiant yng nghyfrannau'r gymdeithas y gellir eu tynnu'n ôl sy'n fwy na £100,000 sef yr uchafswm statudol, gyda rhai eithriadau.

Tra gall cymdeithas gynyddu uchafswm y cyfranddaliadau yn ei rheolau i £100,000, dylai ystyried, yn seiliedig ar ei hamgylchiadau a barn ei haelodau, a yw'n briodol gwneud hynny.

Mae canllawiau'r Uned Cyfranddaliadau Cymunedol yn cynghori cyfyngu'r buddsoddiad unigol mwyaf i 10% o gyfanswm y gofynion cyfalaf. Bydd hyn yn lleihau'r risg y bydd y gymdeithas yn ddibynnol ar fuddsoddwyr mwy, a allai yn ei dro greu problemau hylifedd os yw buddsoddwr mwy am dynnu cyfalaf cyfranddaliadau yn ôl. Gellir gwneud eithriadau i fuddsoddwyr sefydliadol, cyhyd â bod mesurau diogelwch ar waith i amddiffyn buddiannau aelodau eraill.

<https://communityshares.org.uk/resources/handbook/minimum-and-maximum-shareholdings>

Argymhellir y dylai cymdeithas geisio cyngor cyfreithiol os yw'n dymuno newid y rheolau enghreifftiol hyn i ganiatáu cyfranddaliadau na ellir eu tynnu'n ôl.

Rheol 8.4.1 Defnyddir y rheol hon amlaf yn ystod cyfnod dechrau busnes. Os oes arnoch eisiau rhoi cynnig agored yn y dyfodol i aelodau ymuno â'r Gymdeithas neu ei gadael yn rheolaidd, dylid adolygu'r cyfnod hwn o dair blynedd.

Rheol 8.4.2 Cais am dynnu'n ôl – os galluogir tynnu'n ôl o elw masnachu yn hytrach na chronfeydd wrth gefn, gall y pwyllgor rheoli, yn ôl ei ddisgresiwn llwyr, ddyrannu cyfran o'r elw ar gyfer ad-dalu cyfranddaliadau. Mae hyn yn golygu y bydd tynnu'n ôl yn digwydd ar ôl diwedd blwyddyn ariannol y Gymdeithas a bydd angen i unrhyw geisiadau na ellir eu hariannu o ddyraniad y flwyddyn honno gael eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ganlynol, neu hyd nes y gellir bodloni'r cais. Awgrymwn y dylid sicrhau bod polisi tynnu'n ôl ar gael neu wedi ei gynnwys mewn cais i dynnu'n ôl a'i fod yn esbonio efallai na thelir wrth tynnu'n ôl yn syth ar ôl cyfnod rhybudd o dri mis.

Rheol 8.4.5 Mae Sefydliad Plunkett yn argymhell cyhoeddi polisi tynnu'n ôl i wneud y telerau'n glir i fuddsoddwyr. Efallai yr hoffech ystyried dosbarthu ar sail pro-rata os oes gormod o geisiadau i dynnu'n ôl.

Rheol 8.5 Mae Sefydliad Plunkett yn argymhell cyhoeddi polisi talu llog i wneud y telerau'n glir i fuddsoddwyr. Gall hyn fod drwy benderfynu ar isafswm sy'n denu llog yn unol â'r rheolau, boed taliadau'n cael eu gwneud drwy ychwanegu at gyfrif cyfranddaliadau neu drwy dalebau, trosglwyddiadau banc ac ati.

Rheol 9.6 Mae blaendal at ddibenion 9.6 yn cyfeirio at adneuo fel y'u diffinnir gan reoliad 5 Gorchymyn Deddf Gwasanaethau Ariannol a Marchnadoedd 2000 (Gweithgareddau a Reoleiddir) 2001. Mae diffiniad y Gorchymyn yn dosbarthu adneuo naill ai fel:

- Arian a dderbynnir sy'n cael ei fenthgy i eraill; neu
- Arian a ddefnyddir i ariannu i raddau perthnasol unrhyw weithgaredd arall a wneir gan y sawl sy'n cymryd y blaendal.

Ein cyngor ni yw bod hyn yn eithrio credydau gwrthdro.

Rheol 10 Mae'r darpariaethau hyn yn gymwys pan fabwysiedir y rheolau enghreifftiol hyn wrth gofrestru am y tro cyntaf. Os nad yw hynny'n wir, dylid dileu'r darpariaethau hyn.

Rheol 11 Mae'r darpariaethau hyn yn gymwys pan fabwysiedir y rheolau enghreifftiol hyn wrth newid y rheolau'n llwyr. Os nad yw hyn yn wir, dylid dileu'r darpariaethau hyn.

TEMPLED COD YMDDYGIAD

(NID YW'R TEMPLED HWN YN RHAN O'R RHEOLAU ENGHREIFFTIOL)

COD YMDDYGIAD AR GYFER AELODAU PWYLLGOR RHEOLI [] ("Y GYMDEITHAS")

Wedi ei gymeradwyo a'i fabwysiadu gan y Pwyllgor Rheoli ar []

1 Diben y ddogfen hon

- 1.1 Mae'r ddogfen hon yn nodi safon yr ymddygiad personol sy'n ofynnol gan Aelodau'r Pwyllgor. Hwn yw'r Cod Ymddygiad y cyfeirir ato yn Rheolau'r Gymdeithas.
- 1.2 Cafodd y Cod Ymddygiad hwn ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Rheoli'r ar y dyddiad a nodir uchod. Fel un o amodau parhau yn aelod o'r Pwyllgor Rheoli, mae holl Aelodau'r Pwyllgor yn cytuno i gydymffurfio â'r Cod Ymddygiad hwn.
- 1.3 Gall torri'r Cod Ymddygiad hwn arwain at ddiswyddo o'r Pwyllgor Rheoli, fel y darperir yn y Rheolau.

2 Cymhwysra a chymhwysedd i fod yn Aelod o'r Pwyllgor

- 2.1 Mae'r Rheolau'n nodi'r meini prawf i bennu a yw unigolyn yn gymwys i fod yn Aelod o'r Pwyllgor. Bydd Aelod o'r Pwyllgor yn hysbysu'r Cadeirydd ar unwaith ar ôl dod yn ymwybodol nad yw, neu efallai nad yw, bellach yn bodloni unrhyw un o'r meini prawf hyn mwyach.

3 Dyletswyddau cyfreithiol Aelodau'r Pwyllgor

3.1 Dyletswydd i ufuddhau i'r gyfraith a chydymffurfio â'r Rheolau

- 3.1.1 Wrth gyflawni eu rôl, mae'n ofynnol i Aelodau'r Pwyllgor ufuddhau i'r gyfraith, a chydymffurfio â'r Rheolau.
- 3.1.2 Os oes gennych unrhyw amheuaeth am hyn ynghylch unrhyw fater penodol, dylai Aelod o'r Pwyllgor ofyn am gyngor gan y Cadeirydd yn y lle cyntaf.

3.2 Dyletswydd Didwylledd

- 3.2.1 Mae'n ofynnol bob amser i Aelodau'r Pwyllgor fod yn ddidwyll ac onest â'i gilydd, a chydag unrhyw bobl eraill y mae ganddynt unrhyw gyswllt â hwy fel Aelod o'r Pwyllgor.

- 3.2.2 Mae'n ofynnol bob amser i Aelodau'r Pwyllgor weithredu er pennaf les y Gymdeithas. Mae ganddynt gyfrifoldeb i fynegi barn, pryderon a dyheadau'r rhai y cawsant eu hethol i'w cynrychioli; ond rhaid i unrhyw benderfyniad a wnânt fod wedi ei wneud er pennaf les y Gymdeithas ym marn onest pob un o Aelodau'r Pwyllgor.
- 3.2.3 Mae gan Aelodau'r Pwyllgor **ddyletswydd teyrngarwch diamheuol** i'r Gymdeithas, sy'n cynnwys y nodweddion canlynol.

Gwrthdaro buddiannau

- 3.2.3.1 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor beidio â chaniatáu rhoi eu hunain mewn sefyllfa lle mae unrhyw fuddiant arall sydd ganddynt yn gwrthdaro â'u dyletswydd fel Aelod o'r Pwyllgor.
- 3.2.3.2 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor ddatgelu neu ddatgan unrhyw fuddiant fel sy'n ofynnol gan y Rheolau. Os oes gennych unrhyw amheuaeth ynghylch a ddylid datgelu neu ddatgan buddiant, dylai Aelod o'r Pwyllgor ymgynghori â'r Cadeirydd.

Rhoddion, buddion, gostyngiadau a lletygarwch, a defnyddio cyflenwyr

- 3.2.3.3 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor beidio â defnyddio eu swydd fel Aelod o'r Pwyllgor i sicrhau unrhyw fantais bersonol.
- 3.2.3.4 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor beidio â chael unrhyw fuddion personol gan gyflenwyr neu drydydd partïon eraill.

Cyfrinachedd

- 3.2.4 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor drin unrhyw wybodaeth a gânt yn gyfrinachol, a rhaid iddynt beidio â'i datgelu i unrhyw drydydd parti heb ganiatâd penodol y pwyllgor rheoli neu gynrychiolydd awdurdodedig o'r Gymdeithas.

Cydggyfrifoldeb

- 3.2.5 Mae gan Aelodau'r Pwyllgor ddyletswydd i gefnogi unrhyw benderfyniad gan y Pwyllgor Rheoli, p'un a ydynt yn cytuno ag ef neu wedi pleidleisio o'i blaid ai peidio.

3.3 Dyletswydd i fod yn ofalus

- 3.3.1 Mae gan Aelodau'r Pwyllgor ddyletswydd i gymryd y fath ofal wrth gyflawni eu cyfrifoldebau ag y byddai person rhesymol yn ei gymryd wrth ymwneud â'u materion eu hunain.
- 3.3.2 Mae hyn yn cynnwys mynychu cyfarfodydd, paratoi ymlaen llaw ar gyfer cyfarfodydd drwy ddarllen papurau, gofyn am gyngor pan fo angen, a mynychu unrhyw hyfforddiant a ddarperir gan y Gymdeithas.

4 **Safonau ymddygiad**

- 4.1 Mae'n ofynnol bob amser i Aelodau'r Pwyllgor drin ei gilydd, ac unrhyw bobl eraill y mae ganddynt unrhyw gyswllt â hwy fel Aelod o'r Pwyllgor, gydag urddas, parch a thegwch.
- 4.2 Dylai Aelodau'r Pwyllgor weithio ar y cyd ag unrhyw gyflogai neu wirfoddolwr bob amser, ac ymdrechu i wneud i'r trefniadau llywodraethu weithio er pennaf les y Gymdeithas.
- 4.3 Rhaid i Aelodau'r Pwyllgor beidio â dwyn anfri ar y Gymdeithas.

5 **Peidio â chydymffurfio â'r Cod Ymddygiad hwn**

- 5.1 Os bydd Aelod o'r Pwyllgor yn cyflawni achos difrifol o dorri'r Cod Ymddygiad hwn, gall arwain at eu diswyddo drwy benderfyniad y mwyafrif angenrheidiol o weddill Aelodau'r Pwyllgor, fel sy'n ofynnol gan y Rheolau.
- 5.2 Cyn y gall gweddill Aelodau'r Pwyllgor ystyried unrhyw benderfyniad i ddiswyddo Aelod o'r Pwyllgor mewn cyfarfod:
 - 5.2.1 bydd manylion llawn y tor-rheol honedig yn cael eu darparu'n ysgrifenedig, ynghyd â manylion yn nodi ar ba sail yr ystyrir nad yw er pennaf les y Gymdeithas iddynt barhau fel Aelod o'r Pwyllgor, a chânt eu hanfon at yr Aelod dan sylw o'r Pwyllgor ddim llai na 14 diwrnod cyn y cyfarfod;
 - 5.2.2 bydd yr Aelod o'r Pwyllgor yn cael cyfle i ymateb, yn ysgrifenedig neu'n bersonol yn y cyfarfod.